

Гордієнко Лариса Юріївна,

к.е.н., доцент кафедри державного управління,

публічного адміністрування та регіональної економіки

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙ

У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ

Трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні, їх результативність залежать багато в чому від ефективності здійснення соціального діалогу на всіх рівнях (державному, регіональному, організаційному).

Одним з вагомих чинників забезпечення здійснення соціального діалогу в умовах системних перетворень є комунікації, роль яких трудно переоцінити.

Метою даної роботи є визначення та обґрунтування ролі комунікацій у забезпеченні здійснення соціального діалогу, в тому числі в умовах корінних системних змін як на державному, регіональному, так і організаційному рівні.

Соціальний діалог, як зауважує О.М. Петроє у [1], є порівняно новою концепцією в системі суспільних відносин. Він з'явився у Західній Європі у першій половині ХХ ст., а найбільш активний його розвиток припадає на 80-ті роки ХХ – початок ХХІ ст. Саме у другій половині ХХ ст. обґрунтовані у рамках різних наукових теорій і шкіл солідаристські ідеї сформувавши підґрунтя для концепції «соціального діалогу» як основи розвитку демократичних країн Західної Європи.

Термін «діалог» є словом іншомовного походження, яке утворене із префікса «діа ... [грец. *dia* – через], що означає наскрізний рух, розділення, посилення, завершеність та частини складних слів «... лог» [грец. *logos* – слово, думка] – що відповідає поняттям «слово», «мова». У дослівному перекладі з грецької [грец. *dialogos*] – бесіда, розмова [1].

Визначення соціального діалогу надано сьогодні у документах МОП та ЄС. Причому визначення, яке наводить МОП, носить більш вузький аспект та поширюється на систему соціально-трудова відносин, а в документах ЄС набуло розповсюдження визначення, яке торкається системи соціально-економічних відносин міжнародної спільноти.

Отже, соціальний діалог – це:

– всі типи переговорів, консультацій та просто обміну інформацією між представниками урядів, роботодавців та працівників з питань, що становлять взаємний інтерес і пов'язані з соціально-економічною політикою (*МОП*);

– процедура спільних консультацій соціальних партнерів на європейському рівні. Вона передбачає обговорення, спільні дії, іноді переговори між європейськими соціальними партнерами, дискусії між соціальними партнерами та інституціями ЄС (*ЄС*) [1].

В Україні визначення соціального діалогу закріплено у Законі України «Про соціальний діалог в Україні». Зокрема стаття 1 Закону визначає поняття наступним чином: «Соціальний діалог – процес визначення та зближення позицій, досягнення спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень сторонами соціального діалогу, які представляють інтереси працівників, роботодавців та органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин» [2].

В системі державного управління соціальний діалог, за визначенням О.М. Петроє у [1], являє собою систему цілей, завдань, функцій, принципів, форм, форматів і механізмів, які сприяють узгодженню інтересів між працівниками, роботодавцями, державою та іншими соціальними групами, забезпечують прийняття та реалізацію легітимних рішень уряду і соціальних партнерів (працівників, роботодавців) щодо розв'язання завдань у сфері соціально-трудова та соціально-економічних відносин на міжнародному, національному, галузевому, регіональному, місцевому рівні і на рівні

підприємства з метою збалансованого соціального і економічного розвитку суспільства.

Важливу роль у забезпеченні здійснення соціального діалогу відіграють комунікації, сутність яких найбільш вдало відображена у книзі [3], а саме: як акт спілкування, зв'язок між двома або більше індивідуумами, заснований на взаєморозумінні, або як повідомлення інформації від однієї особи іншій або ряду осіб.

Згідно з різними дослідженнями, в більшості людей процеси комунікації займають до 70% часу, а публічний службовець витрачає на комунікації від 50 до 90% усього робочого часу [4].

Здійснення комунікації називають зв'язуючим процесом. У ході обміну сторони відіграють активну роль: одна пропонує інформацію, інша – її сприймає.

У процесі здійснення соціального діалогу найбільш поширеними є комунікації, які здійснюються між сторонами соціального діалогу, до яких Законом віднесені в залежності від відповідного рівня:

- на національному рівні – профспілкова сторона, суб'єктами якої є об'єднання професійних спілок, які мають статус всеукраїнських; сторона роботодавців, суб'єктами якої є об'єднання організацій роботодавців, які мають статус всеукраїнських; сторона органів виконавчої влади, суб'єктом якої є Кабінет Міністрів України;

- на галузевому рівні – профспілкова сторона, суб'єктами якої є всеукраїнські профспілки та їх об'єднання, що діють у межах певного виду або кількох видів економічної діяльності; сторона роботодавців, суб'єктами якої є всеукраїнські об'єднання організацій роботодавців, що діють у межах певного виду або кількох видів економічної діяльності; сторона органів виконавчої влади, суб'єктами якої є відповідні центральні органи виконавчої влади;

- на територіальному рівні – профспілкова сторона, суб'єктами якої є профспілки відповідного рівня та їх об'єднання, що діють на території

відповідної адміністративно-територіальної одиниці; сторона роботодавців, суб'єктами якої є організації роботодавців та їх об'єднання, що діють на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці; сторона органів виконавчої влади, суб'єктами якої є місцеві органи виконавчої влади, що діють на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці. На території відповідної адміністративно-територіальної одиниці стороною соціального діалогу можуть бути органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законодавством;

– на локальному рівні – сторона працівників, суб'єктами якої є первинні профспілкові організації, а в разі їх відсутності – вільно обрані для ведення колективних переговорів представники (представник) працівників; сторона роботодавця, суб'єктами якої є роботодавець та/або уповноважені представники роботодавця [2].

У здійсненні соціального діалогу можуть бути задіяні різні види комунікацій: письмові (устава, протоколи, звіти, e-mail), усні (конференції, семінари, зібрання, наради тощо); формальні (звіти), неформальні (нотатки, особистісні послання); внутрішні (між працівниками та роботодавцями), зовнішні (з суспільством, представниками органів влади або місцевого самоврядування тощо); вертикальні (вгору по ієрархії), горизонтальні (з рівними за статусом) та ін.

У сучасний період розповсюдженими стають комунікації за допомогою технічних засобів, інформаційних технологій, які надають можливість швидко та з перших рук отримувати необхідну інформацію, залучати думки експертів та набирати обертів у підтримці та інформуванні суспільства.

На прикладах громадянських петицій, запитів, інфорграфічних повідомлень можна відслідковувати силу дії соціальних мереж як каналу комунікації. Звернення медійного інформаційного простору, посилення інформаційних агенцій до матеріалів та обговорень в мережі як каналу інформації. Така ефективність, як зауважує С.В. Цилюрик у [5], пов'язана в

першу чергу, з можливістю залучення великої кількості зацікавлених осіб та технологічною швидкістю поширення.

Підсумовуючи слід відмітити, що роль комунікацій у забезпеченні здійснення соціального діалогу, особливо з використанням соціальних мереж, які надають можливість здійснювати його як в інституціоналізованій, так і неінституціоналізованій формах, зростає незалежно від обраної форми (обміну інформацією; консультацій; узгоджувальних процедур; колективних переговорів з укладення колективних договорів і угод).

Список використаних джерел:

1. Петроє О. М. Соціальний діалог як інститут державного управління : навч.-метод. Матеріали / О. М. Петроє ; упоряд. В. В. Святенко. – К. : НАДУ, 2013. – 84 с.
2. Про соціальний діалог в Україні : Закон України № 2862-17 від 23.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2862-17>
3. Основи менеджменту : навч. посіб. / За заг. ред. В. С. Верлоки, І. Д. Михайлова. – Харків : Основа, 1996. – 352 с.
4. Гордієнко Л. Ю. Менеджмент державної установи : навч. посіб. / Л. Ю. Гордієнко. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2001. – 152 с.
5. Циліурік С. В. Соціально-комунікативний діалог в соціальних мережах як елемент формування демократичних засад в українському суспільстві / С. В. Циліурік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/10826/Tsilyurik.pdf>